אוצר מדרשים — מעשה בבן סבר

בן סבר

(ע' מעיל צדק סי' תל"ח; פלא יועץ חלק א', כ"ט, עמוד ב)

מעשה בבן סבר שהיה רודף לעשות צדקה כל ימיו. פעם אחת נודע לו שיש יתום במדינה אחת קרובה אליו שרוצה לישא אשה ולא היה בידו לא כסף ולא זהב במה להכניסה לחופה, מה עשה בן סבר? נטל כל מה שמצא בביתו והלך ונתן לאותו יתום.

ויהי בחזרתו לביתו פגע בנהר שהיה ארכו ארבע פרסאות והיה שם תנין שהיה מזיק לכל עובר ושב, כיון שהגיע בן סבר לאותו תנין עשה עצמו כמין גשר ועבר עליו בן סבר ולא הזיקו, כיון שעבר מן הנהר פגע באדם אחד שהיה מכוער ביותר, אמר לו: "אתה בן סבר?"

אמר לו: "הן."

אמר לו: "מאין באת?"

והוא הסיח לו כל מה שאירע לו.

אמר לו האיש ההוא: "פנקסך עמי שהגיע זמנך ליפטר מן העולם."

באותה שעה נשתנו פניו לירקון ונשא עיניו כלפי מעלה ואמר: "רבונו של עולם מי שהתעסק בתורה ובגמילות חסדים ימות בשנים מועטות? זו תורה וזו שכרה? וגזרת עלי שאמות חוץ מדירתי כבהמה ולא יתעסקו בי אנשי ביתי."

באותה שעה יצאה בת קול ואמרה לו: "הרי לך זמן עד שתלך למות על מטתך."

כיון שעבר ממלאך המוות פגע בעיר אחת ובני אדם יוצאין משם.

אמר להם בן סבר: "יש כאן חכם או מלומד אחד ואקבל פניו?"

אמרו לו: "יש כאן חכם גדול ושמו שפיפון בן ליש."

הלך אצלו בן סבר. כיון שראה אותו שפיפון שמח בו והביאו אליו וראה שפניו מוריקות, אמר לו שפיפון: "מה לך בן סבר? שמא לפת אתה צריך או כלום אתה צריך?"

אמר לו בן סבר: "לא לפת אני צריך ולא לכלום אני צריך, הרי כל טוב עמי."

אמר לו שפיפון: "אם כן למה פניך מוריקות?"

והוא סיפר לו כל מה שאירע לו בדרך.

אמר לו שפיפון: "חזק עצמך, מובטח אני שהקב"ה יציל אותך מן המיתה."

כיון שעברו חמשה ימים בא ענן גדול והקיף את כל ביתו של שפיפון בן ליש. אמרו לו תלמידיו: "אין אתה רואה ענן גדול שמקיף את ביתך?"

אמר להם: "בואו וראו אם לכל העיר הוא מקיף או לבית זה הוא מקיף."

באותה שעה בא מלאך המוות לפני שפיפון ואמר לו: "תן לי פקדון שיש בידך."

אמר לו שפיפון: "איזה פקדון יש לך אצלי?"

אמר לו: "חייך ובן סבר."

אמר לו שפיפון: "לך לך למלאכתך אין לך אצלי כלום."

הלך מלאך המוות והשיב הדברים לפני השכינה ואמר לפניו: "רבונו של עולם! שפיפון אינו מניח אותי ליכנס לביתו שהשביעני בשמך הגדול."

אמר לו הקב"ה: "לך אמור לו: חייך שפיפון אין אני מבקש אלא חיי בן סבר."

הלך לו מלאך המוות ואמר לו: "חייך שפיפון אין אני מבקש אלא חיי בן סבר."

והשיב שפיפון כבראשונה.

באותה שעה יצאה בת קול ואמרה: "מה אעשה לשני הצדיקים אלו שאני גוזר גזרה ואי אפשר לקיימה, שנאמר: 'ותגזר אומר ויקם לך', וכתיב: 'צדיק מושל יראת אלהים', ומי מושל בי שאני גוזר גזרה וצריך לבטלה? – צדיק, ובשבילו אני מבטלה."

אמר לו: "לכו והוסיפו שבעים שנה לכל אחד מהם על שנותם."